

Nastavak arheološko-konzervatorskih istraživanja lokaliteta Stancija Blek (Tar) u 2012. godini

---

Šiljeg, Bartul; Kovačić, Vladimir; Konestra, Ana

Source / Izvornik: **Annales Instituti Archaeologici, 2013, IX, 131 - 134**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:291:320184>

Rights / Prava: [Attribution 3.0 Unported/Imenovanje 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

INSTITUT ZA
ARHEOLOGIJU

Repository / Repozitorij:

[RIARH - Repository of the Institute of archaeology](#)

Annales

Instituti

Archaeologici

IX - 2013

Godišnjak

Instituta za

arheologiju

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Adress od the editor's office

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršni urednici/Desk editors

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Tehnički urednici/Technical editors

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Minichreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Sanjin Mihelić

Lektura/Language editor

Ivana Majer (hrvatski jezik/Croatian)
Sanjin Mihelić (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institut of archaeology, Zagreb 2013.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 8**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin – arheološka istraživanja 2012. godine
- 12**   **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar
Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2012. godine
- 20**   **Tatjana Tkalčec**
Arheološka istraživanja nalazišta Crkvari – crkva sv. Lovre 2012. godine
- 26**   **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2012.
- 31**   **Saša Kovačević**
Nova Bukovica – Sjenjak 2012.
- 35**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Medinci – Čićoka/Jablanik – zaštitna istraživanja 2012. godine
- 38**   **Marko Dizdar**
Rezultati zaštitnih istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2012. godini
- 44**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Dolina – Glavičice, istraživanja 2012.
- 48**   **Tajana Sekelj Ivančan**
Nastavak arheoloških istraživanja na položajima Volarski breg i Sušine kraj Virje u 2012. godini
- 55**   **Marina Ugarković**
Tina Neuhauser
Stobreč 2012. – helenistički bedem
- 59**   **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić
Tina Neuhauser
Hvar, otok Sveti Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2012.

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 8**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin – archaeological investigations in 2012
- 12**   **Tomislav Hršak**
Tino Leleković
Marko Dizdar
The results of the excavations of the Batina-Sredno site in 2012
- 20**   **Tatjana Tkalčec**
Archaeological investigations at Crkvari – St. Lawrence Church in 2012
- 26**   **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, archaeological investigations in 2012
- 31**   **Saša Kovačević**
Nova Bukovica – Sjenjak 2012.
- 35**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Medinci – Čićoka/Jablanik – rescue investigations in 2012
- 38**   **Marko Dizdar**
The results of the 2012 rescue excavations of the La Tène culture cemetery in Zvonimirovo – Veliko Polje
- 44**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Dolina-Glavičice, the investigations in 2012
- 48**   **Tajana Sekelj Ivančan**
Continued archaeological investigations at the positions of Volarski Breg and Sušine near Virje in 2012
- 55**   **Marina Ugarković**
Tina Neuhauser
Stobreč 2012 – Hellenistic fortification
- 59**   **Marina Ugarković**
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić
Tina Neuhauser
Hvar, St. Clement island, Soline Bay, archaeological investigations in 2012

64 Siniša Krznar Arheološko istraživanje lokaliteta Torčec – Cirkvišće 2012. godine	64 Siniša Krznar <i>Archaeological investigations at the site Torčec – Cirkvišće in 2012</i>
69 Marko Dizdar Zaštitna arheološka istraživanja nalazišta AN 4 Poljana Križevačka 1 na trasi autoceste A12, dionica Gradec – Kloštar Vojakovački	69 Marko Dizdar <i>Rescue archaeological excavations of the AS 4 Poljana Križevačka 1 site on the route of the A12 motorway, section Gradec-Kloštar Vojakovački</i>
76 Tatjana Tkalčec Kasnosrednjovjekovno naselje Buzadovec–Vojvodice (AN 3) na trasi autoceste A12 Sveta Helena – GP Gola	76 Tatjana Tkalčec <i>The late mediaeval settlement Buzadovec – Vojvodice (AS 3) on the route of the A12 motorway Sveta Helena – GP Gola</i>
88 Snježana Karavanić Andreja Kudelić Rezultati arheoloških istraživanja lokaliteta Kalnik – Igrišće	88 Snježana Karavanić Andreja Kudelić <i>Results of archaeological investigations of the Kalnik – Igrišće site</i>
93 Marko Dizdar Daria Ložnjak Dizdar Zaštitna istraživanja nalazišta AN 1 Grabrić na trasi autoceste A13, dionica Čvor Vrbovec 2 – Čvor Farkaševac	93 Marko Dizdar Daria Ložnjak Dizdar <i>Rescue excavations of the AN 1 Grabrić site on the route of the A13 motorway, section Vrbovec 2 Junction – Farkaševac Junction</i>
98 Marko Dizdar Terenski pregled i probna istraživanja na izgradnji spojne ceste od Petrinje do mosta preko rijeke Kupe u Brestu	98 Marko Dizdar <i>Field survey and test excavations on the route of the connecting road between Petrinja and the bridge over the Kupa river in Brest</i>
102 Juraj Belaj Filomena Sirovica Arheološka istraživanja na lokalitetu Stari grad u Ivanju 2012. godine	102 Juraj Belaj Filomena Sirovica <i>Archaeological investigations at the Old Town site in Ivanec in 2012</i>
109 Tatjana Tkalčec Nastavak arheoloških istraživanja burga Vrbovca u Klenovcu Humskom 2012. godine	109 Tatjana Tkalčec <i>Continued archaeological investigations of the mediaeval fortified town Vrbovec in Klenovec Humski in 2012</i>
116 Asja Tonc Rezultati probnih iskopavanja na gradini Svete Trojice 2012. godine	116 Asja Tonc <i>Results of trial excavations at the Sv. Trojica hillfort in 2012</i>
121 Bartul Šiljeg Goranka Lipovac Vrkljan Ivana Ožanić Roguljić Ana Konestra Crikvenica – <i>Ad turre</i>, rezultati sustavnih arheoloških istraživanja rimske keramičarske radionice na lokalitetu Igralište 2012. godine	121 Bartul Šiljeg Goranka Lipovac Vrkljan Ivana Ožanić Roguljić Ana Konestra <i>Crikvenica – Ad turre, Results of Systematic Archaeological Excavations of the Roman Pottery Workshop at the Igralište Site in 2012</i>
131 Bartul Šiljeg Vladimir Kovačić Ana Konestra Nastavak arheološko-konzervatorskih istraživanja lokaliteta Stancija Blek (Tar) u 2012. godini	131 Bartul Šiljeg Vladimir Kovačić Ana Konestra <i>Continued archaeological investigations and conservation at the Stancija Blek site (Tar) in 2012</i>

Terenski pregledi

136   **Tatjana Tkalčec**

Rekognosciranje na području Bjelovarsko-bilogorske i Koprivničko-križevačke županije u 2012. godini

167   **Kristina Jelinčić Vučković**

Terenski pregled lokaliteta Novo Selo *Bunje* na otoku Braču

175   **Asja Tonc**

Terenski pregledi područja izgradnje novih cestovnih pravaca na teritoriju Zagrebačke i Istarske županije

Field Surveys

136   **Tatjana Tkalčec**

Field surveys in the Bjelovar-Bilogora and Koprivnica-Križevci counties in 2012

167   **Kristina Jelinčić Vučković**

Field survey of the Novo Selo Bunje site on the island of Brač

175   **Asja Tonc**

Field surveys of the construction area of new roads in the Zagreb and Counties of Zagreb and Istria

Eksperimentalna arheologija

185   **Andreja Kudelić**

Testiranje tehnologije izrade keramičkih posuda i rekonstrukcija hipotetske horizontalne keramičarske peći

190   **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Dinko Tresić Pavičić**

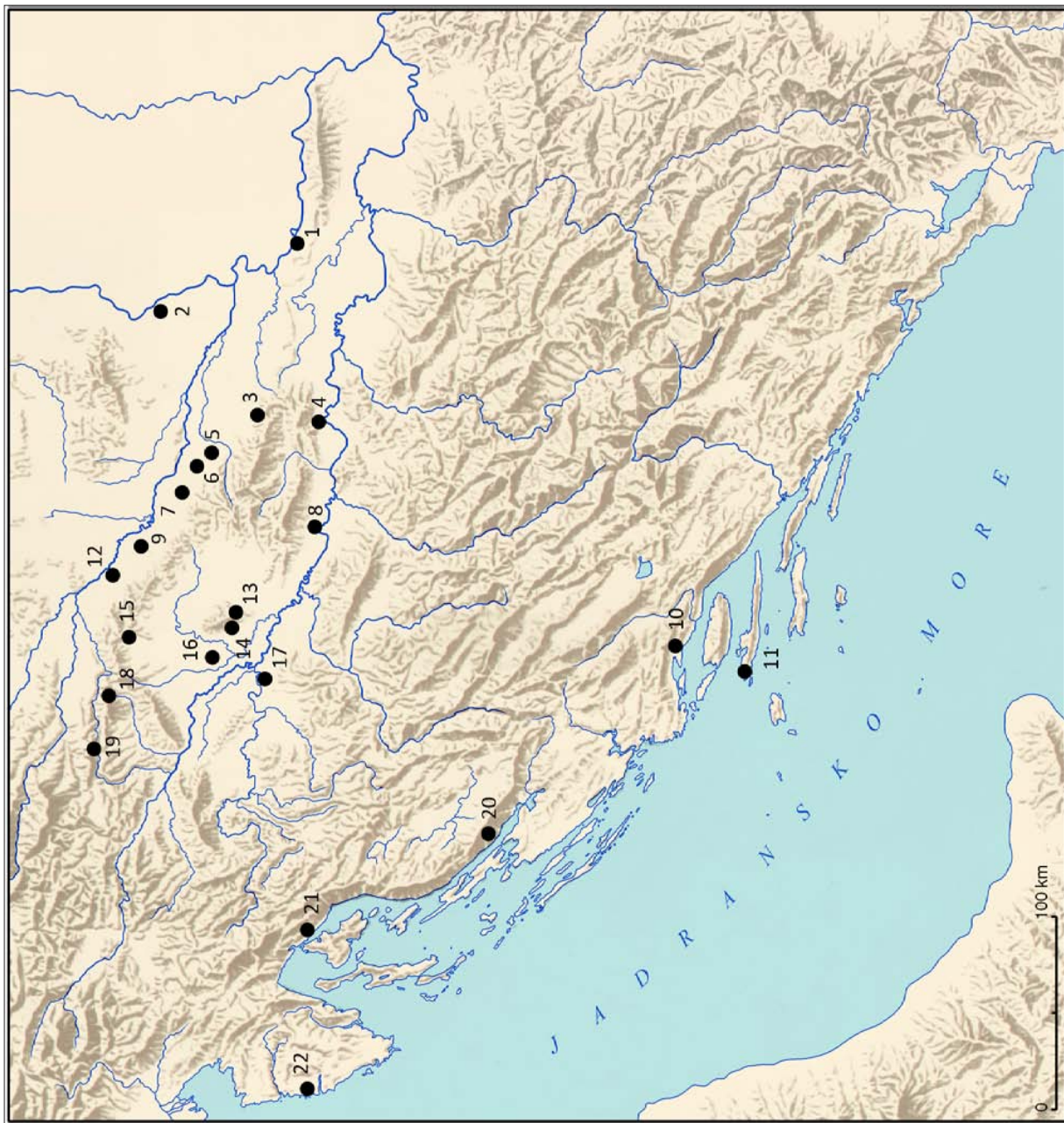
Dokumentiranje reljefnih značajki položaja Kurilovec–Belinščica tijekom 2011. i 2012. godine

185   **Andreja Kudelić**

Testing of ceramic vessel production technology and reconstruction of a hypothetical horizontal ceramic kiln

190   **Andreja Kudelić
Filomena Sirovica
Dinko Tresić Pavičić**

Documenting the relief features of the position Kurilovec–Belinščica in 2011 and 2012

1. Sotin
2. Batina - Sredno
3. Crkvari - crkva Sv. Lovre
4. Slavonski Brod- Galovo
5. Nova Bukovica- Sjenjak
6. Medinci - Čičoka/Jablanik
7. Zvonimirovo - Veliko polje
8. Dolina - Glavičice
9. Volarski breg i Sušine
10. Stobreč
11. Sv. Klement-Soline
12. Torčec - Crkvišće
13. AN 4 Poljana Križevačka
14. AN 3 Buzadovec-Vojvodice
15. Kalmik -Igrišće
16. AN 1 Grabrić
17. Petrinja-Žrnica
18. Ivanec- Stari grad
19. Klenovec Humski-Plemićki grad Vrbovec
20. Gradina Sv. Trojice
21. Crkvenica-Igralište
22. Stanција Blek-Tar

Nastavak arheološko-konzervatorskih istraživanja lokaliteta Stancija Blek (Tar) u 2012. godini

Continued archaeological investigations and conservation at the Stancija Blek site (Tar) in 2012

Bartul Šiljeg
Vladimir Kovačić
Ana Konestra

Primljeno/Received: 15.3.2013.
Prihvaćeno/Accepted: 29.7.2013.

Arheološko-konzervatorskim radovima 2012. godine nastavilo se istraživanje započeto 2008. godine na području arhitektonskog kompleksa na lokalitetu Stancija Blek kod Tara, smještenog unutar antičkog agera Poreča. Na ovom je području prijašnjim istraživanjima pretpostavljena antička rustična vila, kasnoantički kompleks te srednjovjekovno naselje s crkvicom. Oblična crkva sv. Križa također se veže uz lokalitet. Ovogodišnjim istraživanjima obuhvaćena je Prostorija 8, gdje su prošlogodišnji radovi definirali niz zidova, paljevinskih slojeva i zapadni dio perimetralnog zida cisterne. Situacija u □ G/H/I 29-30 jasnije je definirana, a zid cisterne otkopan je u svom prostiranju u smjeru istok – zapad, te dijelom sjever – jug. Nakon istraživanja 2012. godine jasniji je kronološki slijed u P 8, osobito što se tiče kasnoantičkog i srednjovjekovnog razdoblja. Međutim, još uvijek nije jasno definiran prijelaz s antičke u kasnoantičku fazu, poglavito jer keramički, metalni i stakleni nalazi još uvijek upućuju isključivo na potonju. Riječ je mahom o ulomcima amfora, afričkoga sigilatnog posuđa i grube kućanske keramike sive fature.

Ključne riječi: Stancija Blek, Tar, Poreč, antika, kasna antika, srednji vijek, cisterna, keramika
Key words: Stancija Blek, Tar, Poreč, antiquity, late antiquity, Middle Ages, cistern, ceramics

Uvod

U razdoblju od 2008., 2010. i 2011. godine Institut za arheologiju, u suradnji sa Zavičajnim muzejom Poreštine, vršio je arheološka istraživanja unutar arhitektonskog kompleksa na lokalitetu Stancija Blek kod Tara.

Lokalitet, smješten ponad Tarske vale unutar plodnog zemljišta na lijevoj strani ušća rijeke Mirne, uklopljen je u rimsko doba u porečki ager i u tom su smislu o njemu pisali A. Šonje i R. Matijašić (Šonje 1982; Matijašić 1988). Povijesni pregled lokaliteta Stancija Blek i širega tarskog područja u više je navrata obradio G. Benčić, ponajprije iščitavajući izvore koji Tar prvi put spominju 983. godine (Listina Otona II.), a poslije često navode tarske ribnjake i sakralne objekte povezane s lokalitetom (Benčić 2006; 2012).

Arheološka istraživanja na lokalitetu započeli su G. Cuscito i P. Riavez detaljnom snimkom postojeće arhitekture i definicijom faza izgradnje. Prvu, antičku fazu lokaliteta, vjerojatno treba interpretirati kao *villu rusticu*, a vidljiva je u dijelovima zidova gdje prepoznajemo *opus quadratum*. Ostaci preše i toševa, ugrađeni unutar zidova ili pronađeni na lokalitetu, svjedoče o poljoprivrednim aktivnostima na ovom području i potvrđuju interpretaciju prve faze objekta. Kasnoantička faza prepoznata je u arhitekturi središnjeg prostora (P 1), poglavito u vratima s gljivastim otvorom, dok je u nalazima razvidna kroz brojne ulomke afričkih amfora i sive kućanske keramike grublje fature. Nešto kasnija je kapela, odnosno crkva na istočnoj strani građevnog kompleksa, unutar koje su pronađeni brojni fragmenti pleterne skulpture datirani u 8. i 9. stoljeće. Napuštanje kompleksa koje je uslijedilo neposredno nakon osnivanja Novog Tara, smješta se u 15. do 16. stoljeće kad povijesni izvori prestaju spominjati Stari Tar (Cuscito, Riavez 2008: 734–735).

Situacija koja je dosad definirana terenskim istraživanjima

Instituta za arheologiju i Zavičajnog muzeja Poreštine, posebice u Prostoriji 5 (P 5) ali i u P 8, potvrdila je iznesenu kronološku sliku. Nalazi novca venecijanskih duždeva iz 13. i 14. stoljeća, brojni stakleni nalazi (Šiljeg 2009: 114) te nalazi keramike vrsta *maiolica policroma* i *ingobbiata invetriata* svjedoče o korištenju kompleksa kroz srednji vijek (Šiljeg et al. 2011: 95), dok brojni nalazi kasnoantičke grube kućanske keramike, afričkih amfora i sigilate, pronađenih i na širem okolnom području, upućuju na intenzivno korištenje ovoga prostora u kasnoantičkom razdoblju (Šiljeg et al. 2011: 96; 2012: 105). Kasnoantičkom razdoblju zasad je pripisana i velika cisterna definirana unutar P 8 (Šiljeg et al. 2012: 104). Antički nalazi dosad su ograničeni na P 5, jer su jedino ovdje otkopani dublji slojevi, a uglavnom je riječ o ostacima arhitekture. Postojanje sloja »hidro žbuke« (*opus signinum*) i na ovom području ide u prilog interpretaciji starije faze kao *villae rusticae* (Šiljeg et al. 2011: 95), pogotovo ako uzmemo u obzir i dvije manje, ranije otkopane cisterne udaljene nekoliko metara od kompleksa, s njegove sjeveroistočne strane (Cuscito, Riavez 2008: 734).

Istraživanja "Prostorije 8" u 2012. godini

Istraživanja 2012. godine¹ nastavak su radova započelih

1 Istraživanja su provedena od 20. do 26. studenoga 2012. godine. Voditelj istraživanja je dr. sc. Bartul Šiljeg, znanstveni suradnik na projektu *Sjeverno Hrvatsko primorje u kontekstu antičkog obrambenog sustava* (197-1970685-0683), voditeljice dr. sc. Goranke Lipovac Vrkljan s Instituta za arheologiju u Zagrebu. Suradnik Zavičajnog muzeja Poreštine Vladimir Kovačić i Ana Konestra, znanstvena novakinja Instituta za arheologiju, zamjenici su voditelja, dok su stručnu ekipu činile dipl. arheologinja Pavel Vrbanc i studentica diplomskog studija arheologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu Nera Meštrović. Radovi su odobreni prethodno ishodenom dozvolom nadležnoga Konzervatorskog odjela u Puli.

Sl. 1 Situacija u □ H/I 30 s paljevinskim slojevima SJ 091, 094 i 096, zapunom 090 i slojem kamenja SJ 081 (snimila: A. Konestra).

Fig. 1 Situation in □ H/I 30 with burnt layers SU 091, 094 and 096, fill 090 and layer of stones SU 081 (photo: A. Konestra).

na prostru P 8 godinu ranije, kad su unutar □ H/I 30 otkopani paljevinski slojevi SJ 073, 074, 076, 077, 079, 080. Novijim istraživanjima započeto je uklanjanje tih slojeva, čime su bolje definirani SJ 079 i 080, te su identificirani novi paljevinski slojevi SJ 091, 094 i SJ 096, koji se prostiru po cijelom prostoru između zidova SJ 054, 058, 059 i 075. Pretpostavlja se da su ovi slojevi nastali uslijed istog procesa gorenja (većeg požara?), a razlikuju se bojom, konzistencijom, količinom luga i sl., te su možda rezultat gorenja različitih materijala, primjerice građevinske keramike (SJ 091) ili drva.

Uklanjanjem površinskih paljevinskih slojeva također je uočen i izduženi ukop SJ 095 koji se dijagonalno prostirao u smjeru istok – zapad između zidova SJ 054 i SJ 059, a ukopan je u SJ 096. Njegova se zapuna SJ 090 sastojala od bijele žbuke s puno sitnih oblutaka i školjaka, vrlo trusne konzistencije. Ulomci te žbuke i istovjetni obluci pronađeni su mjestimice i u sloju SJ 096. Ova je situacija interpretirana kao temeljenje za neku strukturu čiji je gornji dio uništen prije postavljanja SJ 067 (sl. 1).

Skidanjem svih paljevinskih slojeva uočeno je da se SJ 081 (relativno pravilno, uslojeno kamenje, uočeno u sjeverozapadnom kutu) prostire ispod zidova SJ 058 i SJ 059, a vjerojatno je vidljiv i sa sjeverne strane SJ 058, dok se SJ 092 prostire po cijeloj površini omeđenoj gore navedenim zidovima. Unutar SJ 096, ali i u ostalim paljevinskim slojevima, pronađena je veća količina metalne zgure, ali i metalnih (čavli, dijelovi fibula?) i staklenih predmeta. Nalazi metalne (kovačke?) zgure unutar paljevinskih slojeva mogli bi upotpuniti njihovu interpretaciju, međutim tek nakon detaljnije analize. U južnom dijelu istog prostora uočen je još jedan ukop, SJ 098, čija je zapuna SJ 097 također dio paljevinskog sloja. Iz ove zapune potječe PN 173, rub i izvijeno rebro zdjelice tipa Hayes 91b afričke proizvodnje, koji se datira u 5. stoljeće (Bonifay 2004: 178–179) (sl. 2). Iz SJ 092 potječe pak ulomak mortarija (ili zdjele s rebrom), PN 145, kakvi se javljaju od 1. stoljeća u afričkoj proizvodnji, međutim

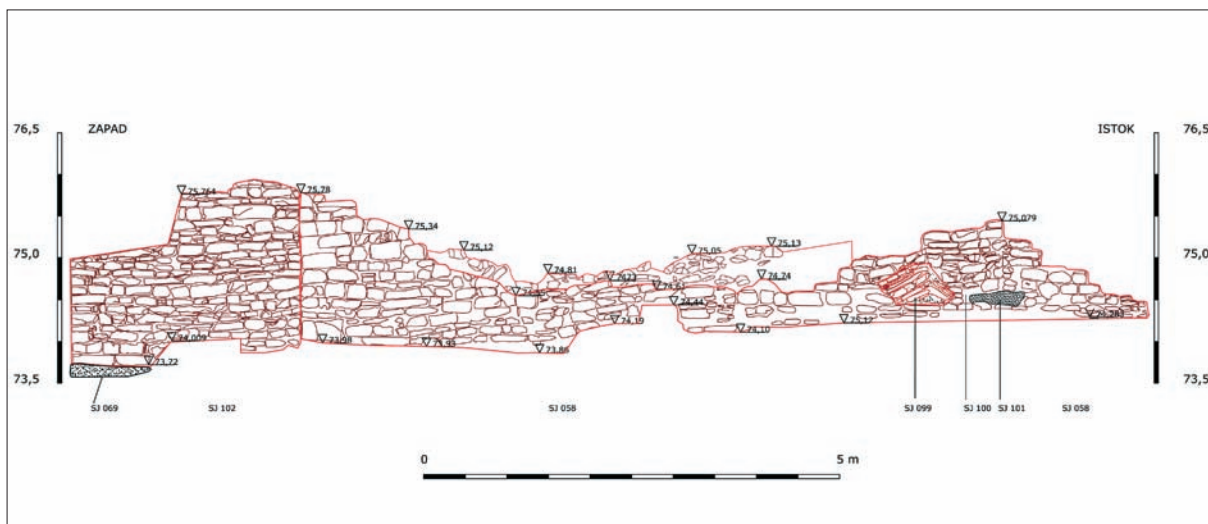
Sl. 2 Ulomak afričke sigilatne zdjelice Hayes 91b (PN 173) (snimila: A. Konestra).

Fig. 2 Fragment of a small bowl of African terra sigillata type Hayes 91b (SF 13) (photo: A. Konestra).

najrasprostranjeniji su kroz kasnu antiku (Bonifay 2004: 249).

U □ G/H 30, zapadno od zida SJ 059 uklonjeni su slojevi pločastog kamenja SJ 069 i SJ 062. Na većoj površini istočno od zida SJ 072 radovi su ovime obustavljeni jer je uočeno da se recentnija zidana pregradnja (SJ 102) između zidova SJ 058 i SJ 072 nalazi iznad uklonjenog sloja, tako da bi daljnje spuštanje na ovom području moglo ugroziti statiku spomenute pregradnje

Sl. 3 Pogled na zidove koji omeđuju P 8 na sjeveru (SJ 058, 099, 102) (snimila: A. Konestra; obrada i crtež: K. Jelinčić Vučković).

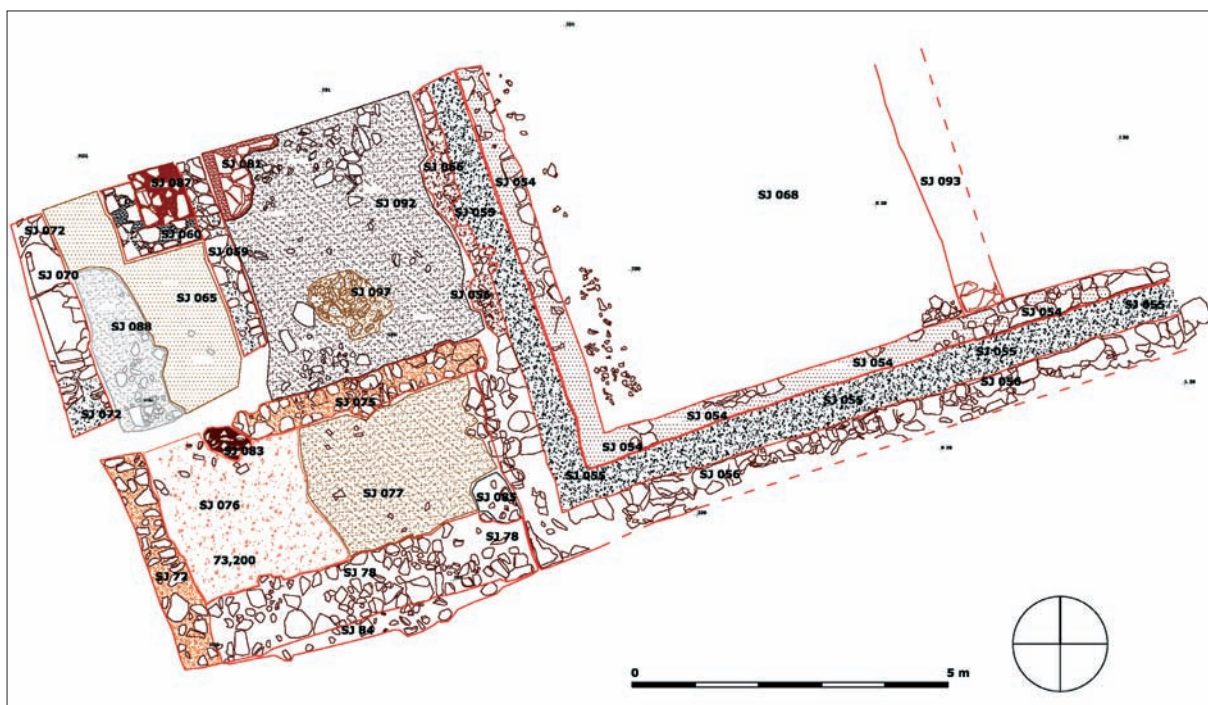
Fig. 3 A view of the walls enclosing P 8 in the north (SU 058, 099, 102) (photo: A. Konestra; processing and drawing by K. Jelinčić Vučković).

(sl. 3). U četvrtastom prostoru omeđenom zidovima SJ 059 – 061 uklonjen je SJ 086 te je time definiran SJ 087, sloj sive zemlje i većeg kamenja. Zbog male površine, o ovoj situaciji zasad nije moguće reći više, iako je vjerojatno riječ o sloju urušenja okolnih zidova.

Na južnoj strani P 8, u □ G/H/I 29, bolje je definirana prošlogodišnja situacija, posebno što se tiče zidova SJ 072 i 078, kojem je sada definirano urušenje SJ 084 koje se prostire s njegove južne strane, dok je na istoku, gotovo uz SJ 054, uočen sloj ružičaste žbuke SJ 085. Također je definirana situacija na istočnoj strani SJ 075, gdje je uočen SJ 083 (sloj kamenja i crne zemlje kružnog oblika), koji bismo povezali s paljevinskim slojevima sjeverno od SJ 075. Unutar profila nastalog neravnomjernim uklanjanjem južnih i sjevernih slojeva (zbog poljoprivrednih radova) uočeno je da se paljevinski slojevi vjerojatno protežu ispod zida SJ 059.

Na području kasnoantičke cisterne, omeđene zidovima SJ 054 – 056, nastavilo se s uklanjanjem površinskog sloja njezine zapune, SJ 068. Tako je otkopan gornji dio perimetralnog zida koji se prostire u pravcu istok – zapad, te djelomice isti zid u pravcu sjever – jug, u istočnom dijelu građevine. Unutar zapune uočena je kasnija zidana struktura, nepovezana sa zidom cisterne, koja se prostire u pravcu sjever – jug; nije pobliže istražena, nego joj je za sada samo dodijeljena SJ 093. Uklanjanjem SJ 068 također je uočena struktura SJ 099, koje je uzidana u SJ 058, a trebalo bi je vezati uz svod cisterne. Na zidu SJ 058 je u neposrednoj blizini SJ 099 uočen sloj bijele i sloj hidraulične žbuke (SJ 100, 101) (sl. 3).

Na kraju radova, cijela je površina zaštićena geotekstilom, posebice zid cisterne i novootkriveni zid SJ 093, koji još treba istražiti, dok će zid SJ 054 – 056 biti potrebno konzervirati kako bi se sačuvalo u vrlo dobrom stanju u kojem se trenutačno nalazi, s prosječnom visinom od oko 1,5 m.

Sl. 4 Tlocrt situacije u □ G/H/I 29-30 nakon ovogodišnjih istraživanja i novootkriveni perimetar cisterne (snimila: A. Konestra; obrada i crtež: K. Jelinčić Vučković).

Fig. 4 Plan of the situation in □ G/H/I 29-30 after the end of this year's excavation and the newly-discovered perimeter of the cistern (photo: A. Konestra; processing and drawing by K. Jelinčić Vučković).

Zaključak

Ovogodišnja istraživanja, nastavak onih ih 2011., potvrdila su raščlanjivanje struktura i slojeva unutar P 8 na barem dvije kronološke faze: kasnoantičku i srednjovjekovnu, koja se očitovala u sloju pločastog kamena SJ 062, 067 i 069, a vrlo vjerojatno joj je potrebno pripisati i zidove SJ 059 – 061, te prag SJ 072. Riječ je o opsežnoj preinaci prostora P 8 u srednjem vijeku koji je ovime očigledno pretvoren u jedan veći prostor (ili nekoliko manjih, ovisno o interpretaciji zidova 059 – 061) zasad nejasne funkcije. Vjerojatno je usporedna ovim radovima bila i pregradnja, odnosno zapuna prolaza između zidova SJ 072 i 058 koju smo definirali kao SJ 102 (sl. 4). Nažalost, zbog

poljoprivrednog korištenja ovog zemljišta kroz dugi niz godina, gornji slojevi nisu zatečeni *in situ* pa srednjovjekovna faza nije sačuvana u cijelosti.

Kasnoantička je faza, po svemu sudeći, zapečaćena paljevinskim slojevima unutar kojih je pronađena veća količina keramičkih nalaza iz ovog razdoblja, a na čijoj je površini pak pronađeno nešto srednjovjekovne keramike. Valja napomenuti da su paljevinski slojevi pronađeni i unutar P 5 (SJ 021).

Datacija zidova SJ 072, 078 i 075 još je uvijek nejasna, a tek će se uklaňanjem slojeva u □ G/H/I 29 moći definirati kronologija ovog prostora, ali i njegov odnos sa zidom cisterne, koji bismo zasad ipak smjestili u fazu nakon defunkcionalizacije navedenih zidova, koji su mogli nastati u antičkom razdoblju.

Literatura

- Benčić, G., Malaguti, C., Riavez, P. 2006, *Progetto Torre. Relazione Preliminare della Campagna di Rilievo*, Pula.
- Benčić, G. 2006, Nastanak Tara – Od kule do naselja, in: *Tar, Frata, Vabriga – kulturna baština*, Ratković, D. (ed.), Pučko otvoreno učilište Poreč – Zavičajni muzej Poreštine, Poreč, 323–335.
- Benčić, G. 2012, Ningus: najveća komunikacijska veza između obale i unutrašnjosti Istre, in: *Sjeverno priobalje Poreštine u antici*, Carre, M.-B., Kovačić, V., Tassaux, F. (eds.), Zavičajni muzej Poreštine, Poreč, 47–60.
- Bonifay, M. 2004, *Etudes sur la céramique romaine tardive d'Afrique*, BAR international series 1301, Archaeopress, Oxford.
- Cuscito, G., Riavez, P. 2008, Torre di Parenzo. Risultati delle analisi architettonico/stratigrafiche, *Archaeologica Adriatica*, 2/2, 727–737.
- Matijašić, R. 1988, *Ageri antičkih kolonija Pola i Parentium i njihova naseljenost od I. do III. stoljeća*, Zagreb.
- Šiljeg, B. 2009, Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara u 2008. g., *Annales Instituti Archaeologici*, V, 113–115.
- Šiljeg, B., Kovačić, V., Kudelić, A., Konestra, A. 2011, Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara u 2010. g., *Annales Instituti Archaeologici*, VII, 93–96.
- Šiljeg, B., Kovačić, V., Konestra, A. 2012, Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara 2011. g., *Annales Instituti Archaeologici*, VIII, 103–106.
- Šonje, A. 1982, *Crkvena arhitektura zapadne Istre*, Pazin.

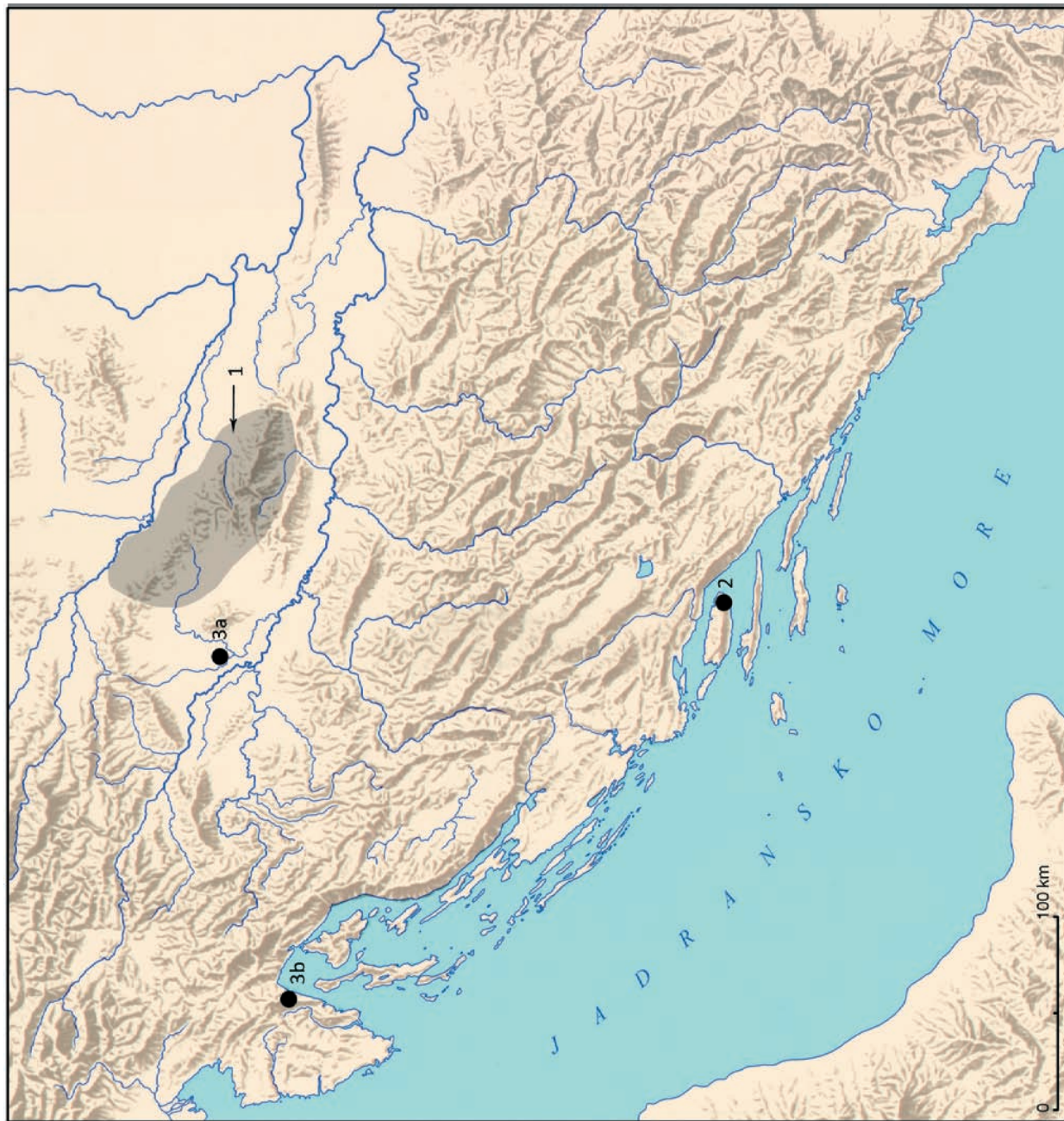
Summary

The investigations at the Stancija Blek site near Tar continued in 2012 with a new season of archaeological and conservation works, focusing on Room 8, in which a number of walls, reconstructions and burnt layers were investigated in the previous year, as well as the western part of the perimeter wall of the cistern.

The removal of the burnt layers allowed us to define the situation with greater clarity. The material from the burnt layers points to late antiquity. Another find worthy of mention is the abundance of metal slag. We have defined the relationship of these layers with the walls above, as well as the relationship of individual walls and the cistern in the southern part of P 8. The works within the cistern allowed us to excavate the upper portion of the wall aligned E-W, and partly N-S. In addition to this, a recent walled structure SU 093 was discovered.

The excavations have shed clearer light on the chronological sequence in P 8 as regards the late antiquity and the Middle Ages. However, the transitional phase from antiquity into late antiquity still escapes clear definition.

1. Bjelovarsko-bilogorska i Koprivničko-križevačka županija
2. Novo Selo Bunje na otoku Braču
- 3.a. Čvor Prilesje-Kloštar Ivanić- Ivanić Grad
- 3.b. Lupoglava i Vranje